

Marzec 2020 r.

Niniejsze zestawienie nie wiąże Trybunału i nie ma charakteru wyczerpującego

Prawa związane z pracą

Zobacz także zestawienie na temat [„Niewolnictwa, poddaństwa i pracy przymusowej”](#) oraz [„Praw związków zawodowych”](#).

Dostęp do pracy

Kosiek przeciwko Niemcom

28 sierpnia 1986 r.

Skarżący utrzymywał, że jego działalność polityczna była głównym powodem nieuzyskania mianowania na wykładowcę.

Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że **nie doszło do naruszenia art. 10** (wolność wyrażania opinii) [Europejskiej Konwencji Praw Człowieka](#). Stwierdził, że odmawiając skarżącemu dostępu do służby cywilnej odpowiedzialne ministerstwo kraju związkowego wzięło pod uwagę jego opinie i działania jedynie w celu ustalenia, czy sprawdził się on podczas okresu próbnego i czy posiadał osobiste cechy niezbędne na danym stanowisku.

Zobacz także: wyrok z dnia 28 sierpnia 1986 r. w sprawie [Glaserapp przeciwko Niemcom](#).

Leander przeciwko Szwecji

23 marca 1987 r.

Sprawa ta dotyczyła korzystania z akt tajnej policji podczas rekrutacji stolarza. Pracował on w ramach tymczasowego zastępstwa w Muzeum Marynarki Wojennej w Karlskronie, w pobliżu obszaru ograniczonego wstępu wojskowej strefy bezpieczeństwa. Po kontroli personelu, która została przeprowadzona w odniesieniu do niego, naczelny dowódca marynarki postanowił go nie zatrudniać. Skarżący był wcześniej członkiem partii komunistycznej i związku zawodowego.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Gwarancje uwzględnione w szwedzkim systemie kontroli personelu spełniają wymogi art. 8. Rząd szwedzki miał prawo uznać, że interesy bezpieczeństwa narodowego przeważały nad indywidualnymi interesami skarżącego w tej sprawie.

Halford przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

25 czerwca 1997 r.

Skarżąca, która była policjantką najwyższego szczebla w Zjednoczonym Królestwie, wniosła skargę o dyskryminację po tym, jak odmawiano jej awansu do rangi zastępcy nadkomisarza policji przez siedem lat. Twierdziła, że jej rozmowy telefoniczne były przechwytywane w celu uzyskania informacji, które mogłyby zostać wykorzystane przeciwko niej w toku postępowania.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do przechwytywania połączeń telefonicznych wykonywanych ze służbowych telefonów skarżącej. Następnie stwierdził, że **nie doszło do naruszenia art. 8** w odniesieniu do połączeń wykonywanych z jej domu, ponieważ Trybunał nie uznał, że ustalono, iż doszło do ingerencji w zakresie tej komunikacji.

Thlimmenos przeciwko Grecji

6 kwietnia 2000 r. (Wielka Izba)

Zarząd greckiego zespołu biegłych księgowych odmówił powołania kandydata na biegłego księgowego - choć zdał on odpowiedni egzamin kwalifikacyjny - z uwagi na fakt, że został skazany za niesubordynację z powodu odmowy noszenia munduru w czasie ogólnej mobilizacji (był Świadkiem Jehowy).

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z art. 9** (wolność myśli, sumienia i wyznania) Konwencji. Państwa miały uzasadniony interes w wykluczeniu niektórych przestępców z zawodu biegłego księgowego. Jednak, w przeciwieństwie do innych wyroków za poważne przestępstwa, skazanie za odmowę noszenia munduru ze względów religijnych lub filozoficznych nie implikuje żadnej nieuczciwości lub moralnej niegodziwości, która mogłoby osłabić zdolność sprawcy do wykonywania tego zawodu. Wykluczenie skarżącego ze względu na to, że był on osobą niezdolną nie było zatem uzasadnione. Skarżący odbył karę pozbawienia wolności za odmowę noszenia munduru. Nakładanie na niego dalszych sankcji było nieproporcjonalne. W związku z tym jego wykluczenie z zawodu biegłego księgowego nie było zgodne z przepisami celu. Nie istniało żadne obiektywne i racjonalne uzasadnienie dla nietraktowania skarżącego inaczej niż innych osób skazanych za przestępstwo. Państwo, w celu zapewnienia przestrzegania art. 14 w związku z art. 9, powinno wprowadzić odpowiednie wyjątki od zasady uniemożliwiającej osobom skazanym za przestępstwo wykonywanie zawodu biegłych księgowych.

Alexandridis przeciwko Grecji

21 lutego 2008 r.

Skarżący został dopuszczony do wykonywania zawodu adwokata w Sądzie Pierwszej Instancji w Atenach i złożył przysięgę, co było warunkiem koniecznym do wykonywania zawodu prawnika. Skarżył się on, że podczas składania przysięgi został zobowiązany, aby móc złożyć uroczyste oświadczenie, do ujawnienia, że nie jest ortodoksyjnym chrześcijaninem, ponieważ istniała tylko standardowa forma religijnej przysięgi.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 9** (wolność myśli, sumienia i wyznania) Konwencji. Stwierdził, że obowiązek ingerował w wolność skarżącego do niemanifestowania jego wierzeń religijnych.

Lombardi Vallauri przeciwko Włochom

20 października 2009 r.

Sprawa ta dotyczyła odmowy zatrudnienia na stanowisku nauczyciela na uczelni wyznaniowej z powodu rzekomych heterodoksyjnych poglądów. Skarżący twierdził w szczególności, że decyzja ta, dla której nie podano żadnych powodów i która została podjęta bez rzeczywistej debaty kontradyktoryjnej, naruszyła jego prawo do wolności wyrażania opinii. Skarżył się on także na niewydanie przez sądy krajowe orzeczenia w sprawie braku uzasadnienia decyzji Rady Wydziału, przez to ograniczając jego zdolność do odwołania się od tej decyzji i do rozpoczęcia debaty kontradyktoryjnej oraz na fakt, że Rada Wydziału ograniczyła się do uwzględnienia decyzji Zgromadzenia, mimo że również została ona podjęta bez debaty kontradyktoryjnej.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 10** (wolność wyrażania opinii) Konwencji. Stwierdził on, że interes uczelni w udzielaniu nauczania w oparciu o doktrynę katolicką nie może rozciągać się na naruszanie samej istoty gwarancji proceduralnych przysługujących skarżącemu na mocy art. 10. W związku z powyższym, w świetle szczególnych okoliczności sprawy, ingerencja w prawo skarżącego do wolności wyrażania opinii nie była „konieczna w demokratycznym społeczeństwie”. Z tych samych powodów Trybunał uznał, że skarżący nie miał rzeczywistego dostępu do sądu i stwierdził **naruszenie art. 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji.

Naidin przeciwko Rumunii

21 października 2014 r.

Sprawa ta dotyczyła uniemożliwienia dawnemu informatorowi rumuńskiej policji politycznej zatrudnienia na stanowisku publicznym. Skarżący skarżył się na odrzucenie jego wniosku o wznowienie zatrudnienia na stanowisku publicznym - a konkretnie w korpusie rezerwowym wiceprefektów - z powodu jego współpracy z policją polityczną za czasów reżimu komunistycznego. Twierdził on, że stanowiło to ingerencję w jego życie prywatne i utrzymywał,

że padł ofiarą nieuzasadnionej dyskryminacji w odniesieniu do zatrudnienia w sektorze publicznym.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) **w związku z art. 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji. Biorąc pod uwagę decyzję rumuńskiego Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którą uniemożliwienie byłym współpracownikom policji politycznej zatrudnienia na stanowiskach publicznych było uzasadnione lojalnością, jakiej oczekuje się od wszystkich urzędników wobec państwa demokratycznego, Trybunał powtórzył po raz kolejny w szczególności, że z zasady państwa mają uzasadniony interes w określeniu warunków zatrudnienia na stanowiskach publicznych. Trybunał zauważył również, że państwa demokratyczne miały uzasadniony interes w wymaganiu od urzędników, aby wykazali lojalność wobec konstytucyjnych zasad, na których powstało państwo.

Grimmark przeciwko Szwecji i Steen przeciwko Szwecji

11 lutego 2020 r. (decyzja o niedopuszczalności)

Obie sprawy dotyczyły położnych, którym odmówiono zatrudnienia z powodu motywowanej religią odmowy pomocy w aborcji.

Trybunał uznał skargi za niedopuszczalne, ponieważ są oczywiście bezzasadne na podstawie art. 9 (wolność wyznania) i art. 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji.

Stosowanie art. 6 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji do spraw dotyczących urzędników administracji państwowej

Czy spory związane z rekrutacją, karierą i zakończeniem służby urzędników administracji państwowej wchodzą w zakres art. 6 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji w jego aspekcie obywatelskim?

Aby pozwane państwo mogło powoływać się przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka na status skarżącego, jako urzędnika administracji państwowej w wyłączeniu ochrony zawartej w art. 6 Konwencji, dwa warunki muszą zostać spełnione: po pierwsze, państwo musi wyraźnie wykluczyć w swoim prawie krajowym dostęp do sądu dla osób na danym stanowisku lub danej kategorii pracowników; po drugie, wyłączenie to musi być obiektywnie uzasadnione interesem państwa (zobacz wyrok (Wielkiej Izby) z dnia 19 kwietnia 2007 r. w sprawie **Vilho Eskelinen i inni przeciwko Finlandii**, §§ 43-62). Ewolucja orzecznictwa Trybunału przed wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2007 r. w sprawie **Vilho Eskelinen i inni przeciwko Finlandii**, zobacz: wyrok z dnia 17 marca 1997 r. w sprawie **Neigel przeciwko Francji**; wyrok z dnia 2 września 1997 r. w sprawie **De Santa przeciwko Włochom**; wyrok z dnia 19 lutego 1998 r. w sprawie **Huber przeciwko Francji**; wyrok (Wielkiej Izby) z dnia 8 grudnia 1999 r. w sprawie **Pellegrin przeciwko Francji**.

Środki oszczędnościowe oraz zmniejszenie wynagrodzeń, świadczeń, premii i emerytur urzędników administracji państwowej

Koufaki i AEDY przeciwko Grecji

7 maja 2013 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

W 2010 roku grecki rząd przyjął szereg środków oszczędnościowych, w tym zmniejszenie wynagrodzeń, świadczeń, premii i emerytur urzędników administracji państwowej, w celu zmniejszenia wydatków publicznych i zareagowania na kryzys gospodarczy i finansowy, z którym borykał się kraj. W lipcu 2010 roku skarżący wnieśli sprawę do Naczelnego Sądu Administracyjnego: pierwsza skarżąca zwróciła się do sądu o unieważnienie jej odcinka wypłaty; drugi skarżący - Konfederacja Związków Zawodowych Stanowisk Publicznych - zabiegała o kontrolę sądową ze względu na szkodliwy wpływ tych środków na sytuację finansową jej członków. W dniu 20 lutego 2012 roku Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargi.

Trybunał uznał skargi za **niedopuszczalne** (oczywiście nieuzasadnione). Stwierdził on, że obniżenie wynagrodzenia pierwszej skarżącej z 2 435,83 EUR do 1 885,79 EUR nie narażało jej na trudności związane z przetrwaniem, niezgodne z art. 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji. Mając również na względzie okoliczność kryzysu gospodarczego, ingerencji tej nie można uznać za nakładającą nadmierne obciążenie na skarżącą. W odniesieniu do drugiego

skarżącego usunięcie trzynastych i czternastych emerytur zostało zrekomensowane jednorazową premią. Same rozwiązania zastępcze nie sprawiają, że zakwestionowane przepisy są nieuzasadnione. Dopóki władza ustawodawcza nie przekracza granic swojego zakresu uznania Trybunał nie może rozstrzygać o tym, czy wybrała ona najlepszy sposób rozwiązania problemu, czy mogła wykorzystać swoją władzę w inny sposób.

Da Conceição Mateus przeciwko Portugalii oraz Santos Januario przeciwko Portugalii

8 października 2013 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawy te dotyczyły wypłaty skarżącym emerytur sektora publicznego, które zostały zmniejszone w 2012 roku w wyniku cięć wydatków rządu portugalskiego. Skarżący skarżyli się na wpływ, jakie miało zmniejszenie ich emerytur na ich sytuację finansową i warunki życia.

Trybunał zbadał zgodność obniżenia wypłat emerytur skarżących z art. 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji. Uznał on skargi za **niedopuszczalne** (oczywiście nieuzasadnione). Stwierdził on w szczególności, że zmniejszenie emerytur było proporcjonalnym ograniczeniem prawa skarżących do ochrony własności. W świetle szczególnych problemów finansowych, z jakimi w tym czasie borykała się Portugalia oraz biorąc pod uwagę ograniczony i tymczasowy charakter cięć emerytur, rząd portugalski zachował właściwą równowagę pomiędzy interesami ogółu społeczeństwa i ochroną indywidualnego prawa skarżących do ich świadczeń emerytalnych.

da Silva Carvalho Rico przeciwko Portugalii

1 września 2015 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawa ta dotyczyła zmniejszenia świadczeń emerytalnych w następstwie podjęcia przez Portugalię środków oszczędnościowych, w szczególności nadzwyczajnego podatku solidarnościowego („CES”). Skarżąca, emerytka należąc do systemu emerytalnego sektora publicznego, utrzymywała, że środki te naruszają jej prawo do ochrony własności, twierdząc w szczególności, że CES nie był już środkiem tymczasowym, jako że zastosowano go do jej emerytury już w 2013 roku.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną**, jako że była oczywiście nieuzasadniona. Zwrócił on w szczególności uwagę na ogólne publiczne interesy mające znaczenie w Portugalii w czasie kryzysu finansowego oraz tymczasowy i ograniczony charakter środków zastosowanych w odniesieniu do emerytury skarżącej. W związku z tym Trybunał stwierdził, że obniżenie emerytury było proporcjonalnym ograniczeniem prawa skarżącej do ochrony własności mającym na celu osiągnięcie średniookresowego ożywienia gospodarczego w kraju.

Zakaz wykonywania zawodu

Gouarré Patte przeciwko Andorze

12 stycznia 2016 roku

Sprawa ta dotyczyła faktu, że skarżący, lekarz, nie był w stanie uzyskać rewizji dodatkowej kary, która pociąga za sobą dożywotni zakaz wykonywania zawodu. Skarżący został skazany na pięć lat więzienia, z których jeden rok miał być odbyty w więzieniu, a reszta na zwolnieniu warunkowym, za trzy przestępstwa seksualne popełnione podczas wykonywania obowiązków lekarza. Stosując Kodeks Karny obowiązujący w tamtym czasie, został także skazany na dodatkową karę dożywotniego zakazu wykonywania zawodu. Skarżył się w szczególności, że sądy w Andorze nie zastosowały zasady wstecznego stosowania prawa karnego korzystniejszego dla pozwanego, wyraźnie uznanego w Artykule 7 nowego Kodeksu Kryminalnego.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia Artykułu 7** (zakaz karania bez podstawy prawnej) Konwencji. Stwierdził w szczególności, że sądy w Andorze utrzymały stosowanie najostrzejszej kary, mimo że ustawodawca zmienił prawo umożliwiając zastosowanie łagodniejszej kary ze skutkiem retrospektywnym. Utrzymanie stosowania kary wykraczającej poza obowiązujące przepisy karne doprowadziło sądy Andorskie do naruszenia zasady rządów prawa i naruszyło prawo skarżącego do nałożenia na niego kary przewidzianej prawem. Ponadto, w świetle wniosków w związku z Artykułem 7 Konwencji, oraz w zakresie, w jakim nie wykazano, że istnieje skuteczny środek odwoławczy, dostępny dla skarżącego w celu poruszenia kwestii stosowania bardziej korzystnych przepisów nowego Kodeksu Karnego, Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego), **wraz z Artykułem 7**.

Konfiskata wynagrodzenia

Paulet przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

13 maja 2014 r.

Sprawa ta dotyczyła konfiskaty wynagrodzenia skarżącego po skazaniu go za uzyskanie zatrudnienia z użyciem fałszywego paszportu. Skarżący utrzymywał, że nakaz konfiskaty wydany przeciwko niemu był nieproporcjonalny, ponieważ obejmował on konfiskatę jego wszystkich oszczędności zebranych w ciągu prawie czterech lat prawdziwej pracy, bez jakiegokolwiek rozróżnienia między jego przypadkiem i osobami, które były zaangażowane w poważniejsze przestępstwa, takie jak przemyt narkotyków lub przestępczość zorganizowana.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 1** (ochrona własności) **Protokołu nr 1** do Konwencji stwierdzając, że zakres przeglądu sprawy skarżącego przeprowadzonego przez sądy Zjednoczonego Królestwa był zbyt wąski. W szczególności stwierdziły one jedynie, że nakaz konfiskaty wydany w stosunku do skarżącego był w interesie publicznym, bez równoważenia tego wniosku względem jego prawa do poszanowania mienia, którego wymaga Konwencja.

Zwolnienie z pracy

Zwolnienie z pracy a wolność myśli, sumienia i wyznania

Larissis i inni przeciwko Grecji

24 lutego 1998 r.

Trzej skarżący, oficerowie powietrznych sił zbrojnych będący wyznawcami Kościoła Zielonoświątkowego, zostali skazani przez greckie sądy za prozelityzm po próbie nawrócenia pewnej liczby osób na ich wiarę, w tym trzech lotników, którzy byli ich podwładnymi.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 9** (wolność myśli, sumienia i wyznania) Konwencji w odniesieniu do środków podjętych wobec skarżących za prozelityzm personelu powietrznych sił zbrojnych, biorąc pod uwagę, że konieczne było, aby państwo ochroniło młodszych lotników przed nadmierną presją wywieraną przez starszych pracowników. Trybunał stwierdził ponadto, że doszło do **naruszenia art. 9** Konwencji w odniesieniu do środków podjętych wobec dwóch skarżących za prozelityzm ludności cywilnej, ponieważ nie podlegała ona takiej presji i ograniczeniom, jak lotnicy.

Dahlab przeciwko Szwajcarii

15 lutego 2001 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżąca, nauczycielka szkoły podstawowej, która przeszła na islam, skarżyła się na decyzję władz szkoły odnośnie zakazu noszenia przez nią chusty podczas nauczania, ostatecznie podtrzymaną przez Szwajcarski Sąd Federalny w 1997 roku. Wcześniej przez kilka lat nosiła ona chustę w szkole, nie zakłócając w żaden oczywisty sposób porządku. Skarżąca utrzymywała w szczególności, że środek zakazujący jej noszenia chusty podczas wykonywania jej obowiązków dydaktycznych narusza jej wolność uzewnętrzniania wyznania, gwarantowaną przez art. 9 Konwencji.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (ewidentnie bezpodstawną). Stwierdził on, że środek nie był nieuzasadniony, w szczególności biorąc pod uwagę fakt, że dzieci, za które skarżąca była odpowiedzialna jako przedstawicielka państwa miały od czterech do ośmiu lat, a jest to wiek, w którym dzieci są bardziej podatne na wpływy, niż starsi uczniowie.

Siebenhaar przeciwko Niemcom

3 lutego 2011 r.

Skarżąca, katoliczka, była zatrudniona przez protestancką parafię jako asystentka do opieki nad dziećmi, a później zajmowała się zarządzaniem przedszkolem. Skarżyła się przed Trybunałem z powodu zwolnienia jej od roku 1999, potwierdzonego przez niemieckie sądy pracy, ponieważ była aktywnym członkiem innej wspólnoty religijnej (Kościoła Powszechnego/Braterstwa Ludności) i oferowała podstawowe lekcje nauczania tej społeczności.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 9** (wolność myśli, sumienia i wyznania) Konwencji. Stwierdził on, że sądy pracy podjęły znaczny wysiłek względem wyważenia interesów stron. Ich werdykt, że zwolnienie było konieczne, aby zachować wiarygodność Kościoła oraz że skarżąca powinna była wiedzieć od chwili podpisania umowy o pracę, że jej działalność na rzecz Kościoła Powszechnego była niezgodna z jej pracą na rzecz Kościoła protestanckiego był uzasadniony.

Eweida i inni przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

15 stycznia 2013 r.

Wszyscy czterej skarżący są praktykującymi chrześcijanami. Pani Eweida, pracownik British Airways, oraz pani Chaplin, pielęgniarka geriatryczna, skarżyły się, że ich pracodawcy wprowadzili ograniczenia w odniesieniu do noszenia przez nie na szyi widocznego krzyża podczas pracy. Pani Ladele, urzędniczka zajmująca się rejestrowaniem narodzin, zgonów i małżeństw, oraz pan McFarlane, terapeuta zajmujący się poufną terapią seksualną i prowadzący usługi doradztwa w związkach, skarżyli się na zwolnienie ich za odmowę wykonania pewnych obowiązków, które ich zdaniem stanowiły akceptację homoseksualizmu.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 9** (wolność wyznania) w przypadku pani Eweidy; **nie doszło do naruszenia art. 9, pojedynczo lub w związku z art. 14** (zakaz dyskryminacji) w przypadku pani Chaplin oraz pana McFarlane'a; oraz że **nie doszło do naruszenia art. 14 w związku z art. 9** w przypadku pani Ladele. Trybunał nie uznał, że brak wyraźnej ochrony w prawie Zjednoczonego Królestwa, która regulowałaby noszenie odzieży i symboli religijnych w miejscu pracy oznacza, że prawo do uzewnętrzniania swojego wyznania zostało naruszone, ponieważ kwestie te mogły być i były rozpatrywane przez sądy krajowe w kontekście roszczeń o dyskryminację wniesionych przez skarżących.

W sprawie pani Eweidy Trybunał stwierdził, że po jednej stronie wagi znajdowało się pragnienie skarżącej, aby móc uzewnętrzniać swoje przekonania religijne. Natomiast po drugiej stronie wagi znajdowało się pragnienie pracodawcy, aby stworzyć pewien wizerunek firmy. Chociaż cel był niewątpliwie uzasadniony, sądy krajowe nadały mu zbyt wielką wagę.

Jeśli chodzi o panią Chaplin, znaczenie przywiązywane przez nią do tego, aby mogła dawać świadectwo swojej wiary chrześcijańskiej przez widoczne noszenie krzyża w pracy w dużym stopniu zaciążyło w określaniu równowagi. Jednak powód, z jakiego poproszono ją o usunięcie krzyża, a mianowicie względy ochrony zdrowia i bezpieczeństwa na oddziale szpitalnym, był z natury ważniejszy niż powód mający zastosowanie w odniesieniu do pani Eweidy i kierownicy szpitali słusznie podjęli decyzję dotyczącą bezpieczeństwa klinicznego.

W przypadku pani Ladele i pana McFarlane'a nie można powiedzieć, że sądom krajowym nie udało się zachować właściwej równowagi, kiedy podtrzymały decyzje pracodawców odnośnie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego. W każdym przypadku pracodawca prowadził politykę niedyskryminacji użytkowników usług, a prawo niebycia dyskryminowanym ze względu na orientację seksualną jest również chronione na mocy Konwencji.

Ebrahimian przeciwko Francji

26 listopada 2015 r.

Sprawa ta dotyczyła decyzji o nieprzedłużeniu umowy o pracę z pracownicą opieki społecznej w szpitalu ze względu na jej odmowę zaprzestania noszenia muzułmańskiej chusty. Skarżąca utrzymywała, że decyzja o nieprzedłużeniu jej umowy jako pracownicy opieki społecznej naruszała jej prawo do wolności uzewnętrzniania wyznania.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji stwierdzając, że władze francuskie nie przekroczyły swojego zakresu uznania i że nie było możliwości pogodzenia przekonań religijnych skarżącej z obowiązkiem powstrzymania się od uzewnętrzniania ich oraz podejmując decyzję, aby dać pierwszeństwo wymogowi neutralności i bezstronności państwa. Trybunał zwrócił uwagę, w szczególności, że noszenie chusty zostało uznane przez władze za ostantacyjne uzewnętrznianie wyznania, które jest niezgodne z wymogiem neutralności spoczywającym na urzędnikach publicznych podczas pełnienia ich obowiązków. Nakazano skarżącej przestrzegania zasady sekularyzmu w rozumieniu art. 1 francuskiej Konstytucji i wymogu neutralności wynikającego z tej zasady. Według sądów krajowych było to konieczne, aby utrzymać świecki charakter państwa, a tym samym ochronić pacjentów szpitala przed jakimkolwiek ryzykiem wpływu lub stronnictwa w imię ich własnego

prawa do wolności sumienia. Konieczność ochrony praw i wolności innych osób - to jest szacunek dla wyznania wszystkich ludzi - stanowiła podstawę tej decyzji.

Zwolnienie z pracy z uwagi na udział w strajku

Ognevenko przeciwko Rosji

20 listopada 2018 r.

Sprawa dotyczyła zwolnienia skarżącego ze stanowiska maszynisty za naruszenia dyscyplinarne, w tym udział w strajku.

Trybunał stwierdził, że doszło do naruszenia Artykułu 11 (wolność zrzeszania się) Konwencji. Zauważył w szczególności, że maszyniści i niektórzy inni pracownicy zaliczali się do zawodów, których zabroniono strajkować. Ograniczenie to nie zostało w wystarczającym stopniu uzasadnione przez rząd rosyjski i było sprzeczne z międzynarodowymi regułami pracy. Sytuacja doprowadziła do tego, że sądy mogły jedynie zbadać formalną zgodność działania skarżącego z prawem, bez przeprowadzania jakiegokolwiek oceny wchodzących w grę interesów. Trybunał zauważył ponadto, że skarżący został ukarany zwolnieniem, ponieważ strajkował, co było drugim przestępstwem dyscyplinarnym, które popełnił. Takie sankcje nieuchronnie miały „efekt odstraszący” na innych, którzy mogą rozważać strajkowanie w celu ochrony swoich interesów. Ogólnie rzecz biorąc, zwolnienie było zatem nieproporcjonalnym ograniczeniem jego praw.

Zwolnienie z pracy z powodu poprzedniej pracy jako agent KGB

Sidabras i Džiautas przeciwko Litwie

27 lipca 2004 r.

Skarżący zostali zwolnieni ze stanowiska inspektorów podatkowych ze względu na ich poprzednią pracę jako agentów KGB. Utrzymywali oni w szczególności, że odebranie im możliwości zatrudnienia w sektorze prywatnym w latach 1999-2009 z uwagi na to, że byli funkcjonariuszami KGB było niezgodne z art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego) i art. 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji.

Trybunał stwierdził, że zakaz nałożony na skarżących poszukujących pracy w różnych sferach sektora prywatnego stanowił nieproporcjonalny środek, nawet uwzględniając zasadność zamierzonych celów tego zakazu. W związku z tym uznał on, że doszło do **naruszenia art. 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji.

W odniesieniu do tej samej kwestii, zobacz również: wyrok z dnia 7 kwietnia 2005 r. w sprawie [Rainys i Gasparavičius przeciwko Litwie](#).

Sidabras i inni przeciwko Litwie

23 czerwca 2015 r.

Trzej skarżący, dawniej inspektor podatkowy, prokurator i adwokat w prywatnej firmie telekomunikacyjnej, skarżyli się na niezniesienie przez Litwę przepisów („ustawy o KGB”) zakazujących byłym pracownikom KGB pracy w niektórych sferach sektora prywatnego, pomimo wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na ich korzyść z 2004 roku i 2005 roku (patrz powyżej).

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w przypadku dwóch pierwszych skarżących, którzy nie byli w stanie uzyskać zatrudnienia w sektorze prywatnym, oraz że doszło do **naruszenia art. 14 w związku z art. 8** w przypadku trzeciego skarżącego, który nie był w stanie uzyskać zatrudnienia w sektorze prywatnym. Trybunał stwierdził w szczególności, że ani pierwszy, ani drugi skarżący nie wykazali w wiarygodny sposób, że byli dyskryminowani po wyrokach w ich sprawach (patrz powyżej). Pierwszy skarżący nie przedstawił żadnych konkretnych informacji na temat tego, kto nie chciał go zatrudnić na skutek ograniczeń wynikających z odpowiednich przepisów prawa ani kiedy. Trybunał nie widział także niczego, co zaprzeczałoby wnioskowi sądów krajowych w jego sprawie, że pozostawał on bez pracy, ponieważ nie miał niezbędnych kwalifikacji. W przypadku drugiego skarżącego on sam przyznał, że był aplikantem od 2006 r. i że nigdy nie próbował uzyskać pracy na innym stanowisku w sektorze prywatnym. Jednak w przypadku trzeciego skarżącego Trybunał nie był przekonany, że

rząd litewski wykazał, że wyraźne odniesienie sądów krajowych do ustawy o KGB - a mianowicie fakt, że problemu przywrócenia trzeciego skarżącego do jego pracy nie można rozwiązać pozytywnie, podczas gdy ustawa o KGB wciąż obowiązywała - nie było czynnikiem decydującym stanowiącym podstawę prawną, na której odrzucono jego żądanie przywrócenia go do pracy w firmie telekomunikacyjnej.

Zwolnienie pracowników ambasady

Cudak przeciwko Litwie

23 marca 2010 r. (Wielka Izba)

Skarżąca, obywatelka Litwy, pracowała jako sekretarka i telefonistka w Ambasadzie RP w Wilnie. W 1999 roku złożyła skargę do litewskiego Rzecznika Równych Szans o molestowanie seksualne przez kolegę z pracy. Mimo że jej skarga została podtrzymana, Ambasada zwolniła ją z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności w pracy. Sądy litewskie stwierdził brak swej jurysdykcji, aby sądzić skargę o niesprawiedliwe zwolnienie wniesioną przez skarżącą po tym, jak odkryła, że jej pracodawców chroni państwowy immunitet od jurysdykcji. Litewski Sąd Najwyższy uznał, że skarżąca sprawowała funkcję urzędniczki państwowej podczas jej zatrudnienia w Ambasadzie i że z jej stanowiska wynikało, że jej obowiązki ułatwiały Polsce wykonywanie jej suwerennych funkcji, co uzasadniało stosowanie zasady immunitetu państwa.

W odniesieniu do stosowalności art. 6 (prawo dostępu do sądu) Konwencji w tej sprawie Trybunał stwierdził, że status skarżącej jako urzędniczki administracji państwowej, zgodnie z faktami, nie wykluczał jej z ochrony art. 6. Ponieważ wyłączenie nie miało zastosowania i pozew skarżącej przed Litewskim Sądem Najwyższym dotyczył odszkodowania za nieuzasadnione zwolnienie, był on związany z prawem cywilnym w rozumieniu art. 6 § 1 Konwencji.

Jeśli chodzi o meritum, Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji. Stwierdził on, że poprzez przyznanie immunitetu państwa i stwierdzenie braku swojej jurysdykcji, aby rozpatrywać roszczenie skarżącej sądy litewskie naruszyły istotę prawa skarżącej dostępu do sądu.

Sabeh El Leil przeciwko Francji

29 czerwca 2011 r. (Wielka Izba)

Sprawa ta dotyczyła skargi byłego pracownika ambasady Kuwejtu w Paryżu, który utrzymywał, że został pozbawiony dostępu do sądu w celu pozwania swojego pracodawcy za zwolnienie go z pracy w 2000 roku. Skarżył się, że został pozbawiony prawa dostępu do sądu z naruszeniem art. 6 § 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji po tym, jak francuskie sądy stwierdziły, że jego pracodawca objęty jest immunitetem jurysdykcyjnym.

W odniesieniu do zastosowania art. 6 (prawo dostępu do sądu) Konwencji w tej sprawie Trybunał uznał, że obowiązki skarżącego w ambasadzie nie mogły, jako takie, uzasadniać ograniczenia jego dostępu do sądu na podstawie obiektywnych przesłanek w interesie państwa. Co więcej, działania skarżącego przed sądami francuskimi związane były z odszkodowaniem za zwolnienie bez rzeczywistej i ważnej przyczyny. Spór dotyczył zatem praw obywatelskich i art. 6 § 1 miał zastosowanie.

Jeśli chodzi o meritum, Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji. Stwierdził on, że francuskim sądom nie udało się zachować właściwego stosunku proporcjonalności. Tym samym naruszyły one istotę prawa skarżącego dostępu do sądu.

Wallishauser przeciwko Austrii

17 lipca 2012 r.

Skarżąca, fotografka ambasady Stanów Zjednoczonych Ameryki w Wiedniu, skarżyła się na postępowanie, które wniosła przed Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Wiedniu przeciwko Stanom Zjednoczonym, domagając się wypłaty wynagrodzenia od września 1996 roku po jej bezprawnym zwolnieniu z pracy. W szczególności skarżyła się, że odmówiono jej dostępu do sądu, ponieważ władze Stanów Zjednoczonych, powołując się na swój immunitet, odmówiły przyjęcia wezwania na rozprawę w tej sprawie, a władze austriackie przyjęły tę odmowę, uznając, że są zobowiązane na mocy międzynarodowego prawa zwyczajowego do poszanowania suwerenności państwa.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 6 § 1** (prawo dostępu do sądu) Konwencji. Stwierdził on, że przyjmując odmowę Stanów Zjednoczonych przyjęcia wezwania w sprawie skarżącej jako suwerenny akt i odmawiając, w związku z tym, kontynuowania sprawy skarżącej sądy austriackie nie zachowały właściwego stosunku proporcjonalności. Tym samym naruszyły one istotę prawa skarżącej dostępu do sądu.

Zobacz także, ostatnie:

Radunović i Inni przeciwko Czarnogórze

25 października 2016 roku

Zwolnienie z pracy ze względu na członkostwo w partii politycznej

Redfearn przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

6 grudnia 2012 r.

Sprawa ta dotyczyła skargi członka Brytyjskiej Partii Narodowej („BNP”) - skrajnie prawicowej partii politycznej, która, w tamtym czasie, ograniczała członkostwo do białych obywateli - który został zwolniony z pracy jako kierowca przewożący osoby niepełnosprawne, głównie pochodzenia azjatyckiego. Skarżący utrzymywał, że jego zwolnienie nieproporcjonalnie ingerowało w jego prawo do wolności wyrażania opinii oraz wolności zgromadzeń i stowarzyszania się.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 11** (wolność zgromadzeń i stowarzyszania się) Konwencji. Stwierdził on, że system prawny, który pozwala na zwolnienie z pracy wyłącznie z powodu przynależności pracownika do partii politycznej zawiera w sobie możliwość nadużyć, a zatem jest wadliwy.

Zwolnienie z pracy ze względu na orientację seksualną

Lustig-Prean i Beckett przeciwko Zjednoczonemu Królestwu oraz Smith i Grady przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

27 września 1999 r.

Perkins i R. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu oraz Beck, Copp i Bazeley przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

22 października 2002 r.

Te cztery sprawy dotyczyły członków sił zbrojnych Zjednoczonego Królestwa, którzy zostali zwolnieni wyłącznie z powodu ich orientacji seksualnej, zgodnie z polityką Ministerstwa Obrony. Utrzymywali oni w szczególności, że dochodzenia w sprawie ich orientacji seksualnej i zwolnienia w wyniku absolutnego zakazu homoseksualistów w siłach zbrojnych, który obowiązywał w tym czasie, naruszały ich prawa na mocy art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego) i art. 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji. **We wszystkich czterech sprawach Trybunał uznał, że doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Stwierdził on, że środki podjęte przeciwko skarżącym stanowiły szczególnie poważną ingerencję w ich życie prywatne i nie uzasadniały ich „przekonujące i ważne powody”. W sprawach *Smith i Grady* oraz *Beck, Copp i Bazeley* Trybunał orzekł również, że doszło do **naruszenia art. 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji, jako że skarżący nie mieli możliwości podjęcia skutecznego krajowego środka odwoławczego w stosunku do naruszenia ich prawa do poszanowania życia prywatnego.

Zwolnienie z pracy ze względu na płeć

Emel Boyraz przeciwko Turcji

2 grudnia 2014 r.

Sprawa ta dotyczyła zwolnienia z zatrudnienia w sektorze publicznym - państwowej spółki energetycznej - ze względu na płeć. Skarżąca pracowała jako oficer ochrony przez prawie trzy lata zanim została zwolniona w marcu 2004 roku, ponieważ nie była mężczyzną i nie odbyła służby wojskowej. Utrzymywała ona, że decyzje wydane przeciwko niej w postępowaniu krajowym stanowiły dyskryminację ze względu na płeć. Skarżyła się ona również na przewlekłość, a także nieuczciwość postępowania administracyjnego w sprawie jej zwolnienia.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Zdaniem Trybunału sam

fakt, że oficerowie ochrony musieli pracować na nocnych zmianach, na obszarach wiejskich oraz musieli używać broni palnej i siły fizycznej w pewnych okolicznościach nie uzasadniał żadnej różnicy w traktowaniu kobiet i mężczyzn. Ponadto powodem zwolnienia skarżącej nie była jej niezdolność do wzięcia na siebie takiego ryzyka lub odpowiedzialności, ponieważ nic nie wskazywało na to, że nie wywiązywała się ona ze swoich obowiązków, ale decyzje tureckich sądów administracyjnych. Trybunał stwierdził również, że sądy administracyjne nie uzasadniły podstaw wymogu, że tylko męski personel może być zatrudniany jako oficerowie ochrony w oddziale państwowej spółki energetycznej. W tym przypadku Trybunał orzekł również, że doszło do **naruszenia art. 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego w rozsądnym terminie) Konwencji.

Zwolnienie z pracy związane ze zdrowiem

I.B. przeciwko Grecji (nr 552/10)

3 października 2013 r.

Sprawa ta dotyczyła zwolnienia pracownika będącego nosicielem wirusa HIV, w odpowiedzi na naciski ze strony innych pracowników firmy. Skarżący twierdził, że doszło do naruszenia jego prawa do życia prywatnego, jako że grecki sąd kasacyjny uznał jego zwolnienie - uzasadnione tym, że był on nosicielem wirusa HIV - za zgodne z prawem. Utrzymywał on również, że jego zwolnienie było dyskryminujące.

Trybunał orzekł, że skarżący był ofiarą dyskryminacji ze względu na jego stan zdrowia, co stanowiło **naruszenie art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) **wraz z art. 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji. Stwierdził on w szczególności, że sądy krajowe oparły swoją decyzję o odrzuceniu jego skargi w sprawie zwolnienia na wyraźnie nieścisłych informacjach, a mianowicie zakaźnego charakteru jego choroby. Dostarczyły niewystarczających wyjaśnień odnośnie tego, jak interesy pracodawcy przeważały interesy skarżącego, tym samym nie zachowując prawidłowej równowagi między prawami obu stron.

Opodatkowanie odprawy

N.K.M. przeciwko Węgrom (nr 66529/11)

14 maja 2013 r.

Sprawa ta dotyczy urzędniczki administracji państwowej, która skarżyła się w szczególności na fakt, że nałożenie 98% podatku na część jej odprawy zgodnie z ustawodawstwem, które weszło w życie dziesięć tygodni przed jej zwolnieniem, stanowiło nieuzasadnione pozbawienie własności, bez dostępnego środka odwoławczego.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 1** (wolność zgromadzeń i stowarzyszania się) **Protokołu nr 1** Konwencji. Pomimo szerokiego zakresu uznania, jaki przysługuje władzom węgierskim w kwestiach podatkowych, stwierdził on, że zastosowane środki były nieproporcjonalne do zamierzonego uzasadnionego celu ochrony środków publicznych przed nadmiernymi odprawami. Nie zapewniono również okresu przejściowego dla skarżącej, aby mogła dostosować się do nowego systemu odpraw. Ponadto pozbawiając ją nabytego prawa, które służyło szczególnemu społecznemu interesowi reintegracji rynku pracy, władze węgierskie naraziły skarżącą na nadmierne indywidualne obciążenie.

Wywłaszczenie i pozbawienie „sposobów zarabiania na utrzymanie”

Lallement przeciwko Francji

11 kwietnia 2002 r.

Skarżący, rolnik, przejął rodzinne gospodarstwo, które działało głównie jako gospodarstwo mleczarskie, od swojego ojca. On, jego niesamodzielna matka, jego brat, który pracował w gospodarstwie jako zarejestrowany pomocnik rodzinny, oraz dwoje dzieci jego brata żyło z dochodów z gospodarstwa. W 1993 roku sędzia ds. wywłaszczeń departamentu Arden zarządził, że około 30% gruntów gospodarstwa skarżącego ma zostać wywłaszczone w interesie publicznym. Grunty te stanowiły około 60% powierzchni przeznaczanej na produkcję mleka. Powołując się na art. 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji, skarżący utrzymywał,

że wyłączenie go z źródła dochodu, a wypłacone mu odszkodowanie nie pokryło tej konkretnej straty.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 1** (ochrona własności) **Protokołu nr 1** Konwencji. Stwierdził on, że poprzez kwestionowane wyłączenie dalsze uprawianie pozostałej części ziemi przez skarżącego stało się finansowo nieopłacalne, co tym samym doprowadziło do utraty jego źródła dochodu. Zauważając, że wypłacone odszkodowanie nie pokryło tej straty, Trybunał orzekł, że nie miało ono związku z wartością wyłączonej własności.

Zobacz również wyrok dotyczący [sprawiedliwego zadośćuczynienia](#) wydany przez Trybunał w dniu 12 czerwca 2003 roku.

Wolność wyrażania opinii w kontekście zatrudnienia

Ochrona art. 10 (wolność wyrażania opinii) Konwencji rozciąga się ogólnie na miejsce pracy, a w szczególności na urzędników państwowych (wyrok z dnia 26 września 1995 r. w sprawie [Vogt przeciwko Niemcom](#); wyrok z dnia 2 września 1998 r. w sprawie [Ahmed i inni przeciwko Zjednoczonemu Królestwu](#); wyrok (Wielkiej Izby) z dnia 28 października 1999 r. w sprawie [Wille przeciwko Liechtensteinowi](#); wyrok z dnia 29 lutego 2000 r. w sprawie [Fuentes Bobo przeciwko Hiszpanii](#)). Jednocześnie urzędnicy administracji państwowej winni są swojemu pracodawcy lojalność, powściągliwość i dyskrecję (wyrok z dnia 14 marca 2002 r. w sprawie [De Diego Nafria przeciwko Hiszpanii](#)).

[Guia przeciwko Mołdawii](#)

12 lutego 2008 r. (Wielka Izba)

Skarżący, który w tym czasie był szefem wydziału prasowego mołdawskiej Prokuratury Generalnej, skarżył się na zwolnienie go z biura Prokuratury Generalnej za ujawnienie dwóch dokumentów, które zdradzały ingerencję wysokiej rangi polityka w postępowanie karne.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 10** (wolność wyrażania opinii) Konwencji. „Mając na względzie znaczenie prawa do wolności wyrażania opinii na temat kwestii będących w interesie ogółu, prawa urzędników administracji publicznej i innych pracowników do zgłaszania nielegalnych praktyk i wykroczeń w miejscu ich pracy, obowiązki i odpowiedzialność pracowników wobec ich pracodawców oraz prawo pracodawców do zarządzania ich pracownikami, a także po wyważeniu różnych innych interesów w tej sprawie, Trybunał doszedł do wniosku, że ingerencja w prawo skarżącego do wolności wyrażania opinii, w szczególności jego prawo do przekazywania informacji, nie była «konieczna w demokratycznym społeczeństwie*» (§ 97 wyroku).

[Heinisch przeciwko Niemcom](#)

21 lipca 2011 r.

Sprawa ta dotyczyła zwolnienia pielęgniarki geriatrycznej po tym, jak wniosła skargę stanowiącą podstawę do wszczęcia postępowania karnego przeciwko jej pracodawcy, dotyczącą braków w świadczonej opiece. Skarżąca twierdziła, że jej zwolnienie i odmowa sądów przywrócenia jej na stanowisko naruszały art. 10.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 10** (wolność wyrażania opinii) Konwencji, stwierdzając, że zwolnienie skarżącej bez wypowiedzenia było nieproporcjonalne i sądom krajowym nie udało się zachować właściwej równowagi pomiędzy potrzebą ochrony reputacji pracodawcy i potrzebą ochrony prawa skarżącej do wolności wyrażania opinii.

[Palomo Sanchez i inni przeciwko Hiszpanii](#)

12 września 2011 r. (Wielka Izba)

Skarżący utrzymywali, że ich zwolnienie po zapoczątkowanej przez nich ofensywnej i upokarzającej publikacji - kreskówki na okładce pokazującej pracowników firmy świadczących przysługi seksualne kierownikowi działu zasobów ludzkich - naruszało ich prawo do wolności wyrażania opinii oraz że prawdziwym powodem ich zwolnienia była ich działalność związkowa, a tym samym naruszono ich prawo do wolności zgromadzeń i stowarzyszania się.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 10** (wolność wyrażania opinii) Konwencji. Stwierdził on, że zwolnienie skarżących nie było wyraźnie nieproporcjonalną lub nadmierną sankcją wymagającą od państwa zapewnienia zadośćuczynienia poprzez uchylenie jej lub zastąpienie łagodniejszym środkiem.

Vellutini i Michel przeciwko Francji

6 października 2011 r.

Sprawa ta dotyczyła skazania przewodniczącego i sekretarza generalnego związku funkcjonariuszy straży miejskiej za publiczne zniesławienie burmistrza, na podstawie ich wypowiedzi jako urzędników związkowych.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 10** (wolność wyrażania opinii) Konwencji stwierdzając, że ingerencja w prawo skarżących do wolności wyrażania opinii, jako przedstawicieli związku zawodowego, nie była konieczna w demokratycznym społeczeństwie. Stwierdził on w szczególności, że kwestionowane komentarze nie były pozbawione podstaw faktycznych. Ponadto zastosowane wyrażenia nie były wyrazem żadnej wyraźnej osobistej wrogości; wręcz przeciwnie, mieściły się one w granicach dopuszczalnej krytyki przysługującej przedstawicielom związków zawodowych w debacie będącej w ogólnym interesie.

Szima przeciwko Węgrom

9 października 2012 r.

Sprawa ta dotyczyła grzywny i degradacji liderki związku zawodowego policjantów za zarzuty podważające policję.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 10** (wolność wyrażania opinii) Konwencji. Stwierdził on, że z racji swojego stanowiska, skarżąca miała znaczny wpływ i dlatego musiała korzystać ze swojego prawa do wyrażania opinii zgodnie z jej obowiązkami i odpowiedzialnością, jaką niesie ze sobą to prawo ze względu na jej status i szczególny wymóg dyscypliny w policji. Stosunkowo łagodnej kary nałożonej na skarżącą - degradacji i grzywny - nie można uznać za niewspółmierną do okoliczności.

Bucur i Toma przeciwko Rumunii

10 stycznia 2013 r.

Pierwszy skarżący, który pracował dla rumuńskiej służby wywiadowczej, został skazany za wyjawienie informacji klasyfikowanych jako „ściśle tajne”. Ujawnił on na konferencji prasowej kasety zawierające nagrania z rozmów telefonicznych kilku dziennikarzy i polityków, wraz z obciążającymi informacjami, które zanotował w rejestrze rozmów. Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 10** (wolność wyrażania opinii) Konwencji w odniesieniu do pierwszego skarżącego. Stwierdził on, że ingerencja w wolność wyrażania opinii pierwszego skarżącego, a zwłaszcza w jego prawo do przekazywania informacji, nie była konieczna w demokratycznym społeczeństwie.

Matúz przeciwko Węgrom

21 października 2014 roku

Skarżący, dziennikarz zatrudniony przez Państwową firmę telewizyjną, został zwolniony w 2004 roku za naruszenie klauzuli poufności po tym, jak opublikował książkę o rzekomej cenzurze przez dyrektora firmy. Bezskutecznie zakwestionował rozwiązanie stosunku pracy w sądach krajowych. Trybunał stwierdził, że doszło do naruszenia Artykułu 10 (wolność wyrażania opinii) Konwencji. Zauważył w szczególności, że sankcja nałożona na skarżącego- rozwiązanie stosunku pracy ze skutkiem natychmiastowym - była zbyt ostra. Co więcej, sądy Węgierskie stwierdziły winę skarżącego wyłącznie na tej podstawie, że publikacja książki naruszyła jego zobowiązania umowne, nie biorąc pod uwagę jego argumentu, że korzystał on z wolności wypowiedzi w interesie publicznym. W związku z tym nie zbadali oni, czy i w jaki sposób przedmiot książki skarżącego oraz kontekst jego publikacji mogły mieć wpływ na dopuszczalny zakres ograniczenia swobody wypowiedzi.

Herbai przeciwko Węgrom

5 listopada 2019 r.

Sprawa dotyczyła zwolnienia skarżącego z pracy w dziale zasobów ludzkich w banku z powodu jego zaangażowania w stronę internetową poświęconą kwestiom HR.

Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia Artykułu 10 (wolności wypowiedzi) Konwencji, uznając, że sądy krajowe nie przeprowadziły odpowiedniego działania w celu zrównoważenia prawa skarżącej do wolności wypowiedzi z prawem banku do ochrony uzasadnionych interesów biznesowych. W szczególności Trybunał nie zgodził się z ustaleniami sądu krajowego, że artykuły dotyczące tematów, które były interesujące dla profesjonalnych odbiorców, nie mogły skorzystać z ochrony wolności słowa tylko dlatego, że nie były częścią debaty o ogólnym interesie

publicznym.

Zobacz także, ostatnio:

[Marunić przeciwko Chorwacji](#)

28 marca 2017 roku

Ochrona zdrowia pracowników

[Eternit przeciwko Francji](#)

27 marca 2012 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawa ta dotyczyła rzetelności postępowania w sporze pomiędzy firmą a Urzędem Ubezpieczeń Zdrowotnych odnośnie zawodowego charakteru choroby, której nabawił się były pracownik. W szczególności skupiała się ona na niedostępności przez Urząd Ubezpieczeń Zdrowotnych dokumentacji medycznej byłego pracownika. Skarżąca firma utrzymywała, że nie miała dostępu do dowodów medycznych, na których oparte zostało rozpoznanie choroby zawodowej jej byłego pracownika, a w ten sposób została pozbawiona jakiegokolwiek możliwości skutecznego zakwestionowania, że choroba była związana z wykonywanym zawodem.

[Trybunał uznał skargę za niedopuszczalną](#) (oczywiście nieuzasadnioną). Stwierdził on w szczególności, że Urząd Ubezpieczeń Zdrowotnych nie miał znacznej przewagi nad skarżącą firmą w postępowaniu, ponieważ służby administracyjne Urzędu Ubezpieczeń Zdrowotnych także nie miały dostępu do dokumentacji medycznej, o którą prosiła skarżąca firma. W związku z tym postanowił on, że w tej sprawie zasada równości broni była przestrzegana.

[Howald Moor i inni przeciwko Szwajcarii](#)

11 marca 2014 r.

Sprawa ta dotyczyła pracownika, u którego w maju 2004 roku zdiagnozowano złośliwego międzybłoniaka opłucnej (bardzo agresywny nowotwór złośliwy) spowodowanego jego wystawieniem na działanie azbestu w trakcie pracy w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych. Zmarł w 2005 roku. Skarżące, jego żona i dwie córki, utrzymywały przede wszystkim, że ich prawo dostępu do sądu zostało naruszone, ponieważ sądy szwajcarskie oddaliły ich roszczenia o odszkodowanie przeciwko pracodawcy zmarłego i władzom krajowym ze względu na przedawnienie.

[Ze względu na wyjątkowe okoliczności tej sprawy Trybunał uznał, że stosowanie okresów przedawnienia ograniczyło dostęp skarżących do sądu naruszając art. 6 § 1](#) (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji. Mimo że był on zadowolony, że przepis prawny dotyczący okresów przedawnienia realizował uzasadniony cel, a mianowicie pewności prawnej, zauważył, że systematyczne stosowanie zasady do osób cierpiących z powodu chorób, które można zdiagnozować dopiero wiele lat po wyzwalających je wydarzeniach pozbawiło te osoby szansy na dochodzenie ich praw przed sądami. W związku z tym Trybunał uznał, że w przypadku, gdy zostało naukowo udowodnione, że dana osoba nie mogła wiedzieć, że cierpi na pewną chorobę fakt ten powinien być brany pod uwagę przy obliczaniu terminu przedawnienia.

[Dolopoulos przeciwko Grecji](#)

17 listopada 2015 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawa ta dotyczyła okoliczności, w jakich u dyrektora oddziału banku rozwinęła się choroba psychiatryczna i ciężka depresja, które, jego zdaniem, były spowodowane częściowo przez taktykę nękania ze strony jego menedżerów. Skarżący twierdził, że doszło do naruszenia obowiązku państwa ochrony pracowników będących w jego sytuacji przed ryzykiem chorób zawodowych. Powołał się on w szczególności na fakt, że jego choroba nie została zgłoszona Inspekcji Pracy oraz na odrzucenie jego skargi przez prokuratora przy Sądzie Apelacyjnym ze względu na to, że choroby psychiatryczne nie zostały uwzględnione w wykazie chorób zawodowych.

[Trybunał uznał skargę za niedopuszczalną](#), jako że była ewidentnie bezpodstawna. Stwierdził on w szczególności, że pomimo tego, że choroby psychiatryczne nie zostały uwzględnione przez greckiego ustawodawcę w wykazie chorób zawodowych, skarżący miał możliwości skarżenia się na pogorszenie się jego stanu zdrowia psychicznego w pracy i, w razie potrzeby, uzyskania

odszkodowania za szkodę niemajątkową. Zaznaczył on, że skarżący skorzystał z tych możliwości, ponieważ postępowanie odwoławcze było obecnie w toku. Oznajmił on zatem, że władzom greckim udało się ochronić fizyczne i psychiczne dobre samopoczucie skarżącego lub zabezpieczyć jego prawo do poszanowania życia prywatnego.

Nakaz zwrotu omyłkowo wypłaconych świadczeń dla bezrobotnych

Čakarević przeciwko Chorwacji

26 kwietnia 2018 roku

Sprawa ta dotyczyła skargi skarżącej, zgodnie z którą nakazano jej zwrot zasiłków dla bezrobotnych po tym, jak urząd pracy popełnił błąd przy autoryzowaniu płatności. Skarga zarzuciła w szczególności, że nakazanie jej zwrotu świadczeń spowodowało pozbawienie jej mienia.

Trybunał uznał **naruszenie Artykułu 1** (ochrona własności) **Protokołu nr 1** Konwencji w niniejszej sprawie stwierdzając, że w związku ze złym stanem zdrowia skarżącej i brakiem dochodu skarżącej władze krajowe naruszyły jej prawa, nakładając na nią nadmierne indywidualne obciążenie. Trybunał zauważył w szczególności, że skarżąca, która była niezatrudniona i cierpiała z powodu złego stanu zdrowia, nie zrobiła nic, aby wprowadzić w błąd urząd pracy co do jej sytuacji. Władze same popełniły błąd, wypłacając jej świadczenia przez około trzy lata dłużej niż pozwalało na to prawo. Jednakże, to skarżąca została zobowiązana do naprawienia sytuacji, w tym konieczności zapłaty odsetek ustawowych.

Emerytury

C. przeciwko Francji (nr 10443/83)

15 lipca 1998 r. (decyzja Europejskiej Komisji Praw Człowieka¹)

Skarżący, inspektor podatkowy, skarżył się na zawieszenie jego emerytury po skazaniu go na trzy lata więzienia za przyjmowanie łapówek.

Europejska Komisja Praw Człowieka uznała skargę za **niedopuszczalną** (oczywiście nieuzasadnioną). Stwierdziła ona w szczególności, że zawieszenie emerytury skarżącego nie ingerowało w jakiegokolwiek prawo własności na mocy art. 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji, jako że został on skazany za przestępstwo, które, na mocy przepisów ustawowych obowiązujących w okresie służby skarżącego, mogło doprowadzić do wycofania jego uprawnień emerytalnych.

Azinas przeciwko Cyprowi

28 kwietnia 2004 r. (Wielka Izba)

Skarżący pracował w Usługach Publicznych Nikozji, jako kierownik Departamentu Rozwoju Spółdzielczego, od czasów utworzenia Republiki Cypryjskiej w 1960 roku aż do jego zwolnienia. W lipcu 1982 roku Komisja ds. Usług Publicznych wytoczyła przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne i postanowiła zwolnić go z mocą wsteczną, ponieważ w kwietniu 1981 roku został uznany przez Sąd Rejonowy Nikozji za winnego kradzieży, nadużycia zaufania i nadużycia władzy. Został skazany na 18 miesięcy więzienia. Odwołanie skarżącego zarówno od wyroku skazującego, jak i kary zostało oddalone przez Sąd Najwyższy w październiku 1981 roku. Komisja ds. Usług Publicznych twierdziła, że skarżący zarządzał Departamentem, jak gdyby jego środki były jego prywatną własnością. Kara dyscyplinarna zwolnienia skutkowałą również utratą świadczeń emerytalnych przez skarżącego, w tym jego emerytury. Odwoływał się bezskutecznie. Przed Trybunałem skarżący w szczególności skarżył się na jego zwolnienie i następującą po nim

¹ Wraz z Europejskim Trybunałem Praw Człowieka i Komitetem Ministrów Rady Europy, Europejska Komisja Praw Człowieka, która obradowała w Strasburgu od lipca 1954 r. do października 1999 r., nadzorowała przestrzeganie przez Umawiające się Państwa zobowiązań wynikających z Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Komisja przestała istnieć, gdy Trybunał stał się trwałą instytucją w dniu 1 listopada 1998 r.

utrata praw emerytalnych. Skarżący powoływał się na art. 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji.

Trybunał, stwierdzając, że sprzeciw rządu cypryjskiego odnośnie tego, że odpowiednie „skuteczne” krajowe środki nie zostały wyczerpane przez skarżącego jest uzasadniony, uznał skargę za **niedopuszczalną**. Skarżący nie przytoczył art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji przed Sądem Najwyższym, zasiadającym jako sąd odwoławczy. Właśnie z tego powodu Sąd Najwyższy nie rozstrzygnął, czy zwolnienie skarżącego naruszało jego prawo własności do emerytury. Skarżący zatem nie dał cypryjskim sądom sposobności, którą w zasadzie dawał państwu, które ratyfikowały Europejską Konwencję Praw Człowieka, art. 35 (wymogi dopuszczalności) Konwencji, a mianowicie sposobności odniesienia się do konkretnego rzekomego naruszenia Konwencji, a tym samym jego zapobiegnięcia lub usunięcia.

Stummer przeciwko Austrii

7 lipca 2011 r. (Wielka Izba)

Skarżący, który spędził około dwadzieścia osiem lat w więzieniu, skarżył się w szczególności, że zwolnienie pracy więziennej z przynależności do systemu emerytalnego było dyskryminujące i pozbawiło go świadczeń emerytalnych.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji **w związku z art. 1 Protokołu nr 1** (ochrona własności) do Konwencji. Podczas gdy Austria musiała kontrolować kwestię poruszoną przez sprawę skarżącego, stwierdził on, że poprzez niepowiązanie pracujących więźniów z systemem emerytalnym do tej pory nie przekroczyła ona zakresu uznania przysługującego jej w tej sprawie.

E.B. (nr 2) przeciwko Węgrom (nr 34929/11)

15 stycznia 2013 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawa ta dotyczyła zmian wprowadzonych w węgierskim systemie emerytalnym w 2010 roku przez nowe przepisy. W oparciu o art. 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1 do Konwencji skarżąca utrzymywała, że nowe przepisy skutecznie wpłynęły na skonfiskowanie jej prywatnych składek emerytalnych na rzecz budżetu państwa. Twierdziła ona w szczególności, że nawet gdyby była uprawniona do pełnej emerytury państwowej na mocy nowych przepisów, nie dorównywała ona prywatnemu systemowi emerytalnemu, który był bezpośrednio związany z jej składkami i strategią inwestycyjną. Skarżyła się ona również, że, jako że zamierzała pracować za granicą, nie była na pewna, czy zgromadzi wystarczającą liczbę lat służby, aby mieć prawo do emerytury państwowej.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (oczywiście nieuzasadnioną). Stwierdził on, że nie doszło do ingerencji w prawo własności skarżącej, w tym jej uzasadnione oczekiwania, co do otrzymania emerytury w przyszłości, ponieważ była uprawniona do przyszłych świadczeń emerytalnych ze składek, które przekazywała przez cały okres swojego zatrudnienia albo do prywatnego funduszu emerytalnego albo funduszu państwowego.

Cichopek i 1 627 innych skarżących przeciwko Polsce

14 maja 2013 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Zgodnie z przepisami ustawy uchwalonej w 2009 roku uprawnienia emerytalne zgromadzone przez byłych członków polskiej Służby Bezpieczeństwa w latach 1944-1990 w okresie reżimu komunistycznego zostały zmniejszone. Skarżący utrzymywali, że muszą ponosić nadmierne obciążenie w związku z nagłą, drastyczną i spóźnioną zmianą ich sytuacji osobistej wywołaną przez ustawę, której skutki uważają za każące i która jest formą zbiorowej kary za ich poprzednie zatrudnienie.

Trybunał uznał skargi za **niedopuszczalne** (ewidentnie bezpodstawne). Stwierdził on, że ogólnie system redukcji emerytur nie nakładał nadmiernego obciążenia na skarżących: nie ucierpieli oni z powodu utraty środków utrzymania lub całkowitego pozbawienia świadczeń, a system ten był wciąż korzystniejszy niż inne systemy emerytalne. Trybunał stwierdził również, że służbę skarżących w tajnej policji, utworzonej, aby naruszać prawa chronione na mocy Konwencji, należy uznać za istotne okoliczności dla definiowania i uzasadnienia kategorii osób, które zostaną dotknięte obniżeniem świadczeń emerytalnych. Polskie władze nie rozszerzyły osobowego zakresu tych środków poza to, co konieczne do osiągnięcia zamierzonego uzasadnionego celu; kładąc kres przywilejom emerytalnym przysługującym członkom byłej komunistycznej policji politycznej, aby zapewnić większą uczciwość systemowi emerytalnego.

Markovics i inni przeciwko Węgrom

24 czerwca 2014 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skargi te dotyczyły restrukturyzacji emerytur byłych wojskowych na Węgrzech i zasadniczo dotyczyły tych samych kwestii, przede wszystkim zastąpienia - na mocy przepisów wprowadzonych w listopadzie 2011 roku - emerytur byłych wojskowych, które nie były objęte podatkiem dochodowym, świadczeniem w takiej samej kwocie, która podlega opodatkowaniu zgodnie z ogólną stawką podatku od osób fizycznych. Skarżący zarzucali, że ta zmiana stanowiła nieuzasadnioną i dyskryminującą ingerencję w ich prawa własności, której nie mogą skutecznie zakwestionować przed jakimkolwiek organem krajowym.

Trybunał uznał skargi za **niedopuszczalne** (ewidentnie bezpodstawne). Stwierdził on w szczególności, że zmniejszenie świadczeń skarżących było uzasadnione i proporcjonalne. Skarżący nadal otrzymywali świadczenia w uzasadniony sposób związane z wartością ich poprzednich świadczeń emerytalnych. W rzeczywistości nie zostali oni ani całkowicie pozbawieni ich jedynych środków utrzymania, ani nie groziło im posiadanie niewystarczających środków do życia. Trybunał był również zadowolony, że jakiegokolwiek różnice w traktowaniu zachowywały rozsądny stosunek proporcjonalności między zamierzonym celem, mianowicie racjonalizacją systemu emerytalnego, a zastosowanymi środkami, mianowicie proporcjonalnym obniżeniem świadczeń.

Philippou przeciwko Cyprowi

14 czerwca 2016 roku

Sprawa ta dotyczyła urzędnika, który automatycznie stracił świadczenia emerytalne z ubezpieczenia społecznego po zwolnieniu w wyniku postępowania dyscyplinarnego wniesionego przeciwko niemu w 2005 roku. Skarżący wskazał w szczególności, że chociaż spłacił dług wobec społeczeństwa po skazaniu go przez sąd karny, odbył karę pozbawienia wolności, zwrócił należną kwotę i stracił pracę, wszystkie świadczenia emerytalne zostały automatycznie skonfiskowane.

Trybunał **nie stwierdził naruszenia Artykułu 1 Protokołu nr 1** (ochrona własności) Konwencji. Zważywszy wagę przestępstw popełnionych przez skarżącego, obejmujących łącznie 223 zarzuty karne, między innymi nieuczciwość, uzyskiwanie pieniędzy pod fałszywym pretekstem, fałszowanie czeków i nadużycie stanowiska, zapobieganie skutkom środków dyscyplinarnych, Trybunał stwierdził, że nie został zmuszony do poniesienia indywidualnego i nadmiernego obciążenia.

Mauriello przeciwko Włochom

13 września 2016 roku (decyzja w przedmiocie dopuszczalności)

Sprawa ta dotyczyła faktu, że składki emerytalne płacone przez skarżącą w trakcie jej dziesięcioletniej kariery nie były zwracane, ponieważ nie kwalifikowała się ona do emerytury urzędnika służby cywilnej, gdyż nie płaciła składek przez 15 lat, zgodnie z wymogami prawa krajowego. Skarżąca zarzuciła, że została pozbawiona wszelkich składek emerytalnych odliczonych od jej wynagrodzenia w czasie jej kariery zawodowej, oraz że nie otrzymywała żadnej odpowiedniej kwoty w postaci emerytury lub ryczałtu.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** jako oczywiście bezzasadną. Zauważył w szczególności, że obowiązek opłacania składek emerytalnych stanowi ingerencję w prawo skarżącej do spokojnego korzystania z jej majątku, ale orzekł, że zostało to przewidziane przez prawo. Trybunał stwierdził jednak, że ingerencja nie stanowiła nieproporcjonalnej ingerencji w prawo skarżącej do spokojnego korzystania z jej mienia, biorąc pod uwagę, że Państwa miały duży margines swobody w wyborze systemów emerytalnych i że Konwencja nie wymaga od nich przyjęcia określonego modelu. Trybunał zauważył również, że skarżąca rozpoczęła pracę i opłacała składki w dniu, w którym była już pewna, że nie uzyskałaby prawa do emerytury, zważywszy, że ustawodawstwo krajowe przewidywało co najmniej piętnastoletnie zatrudnienie w celu zakwalifikowania się do takiego uprawnienia, a skarżąca opłacała składki przez zaledwie 10 lat, gdy osiągnęła wiek obowiązkowego wieku emerytalnego. Wreszcie, Trybunał zauważył, że skarżąca nie dostarczyła żadnych informacji o jej rzekomo złej sytuacji finansowej, co uniemożliwiło jej dokonanie dobrowolnych wpłat na konto emerytalne, co umożliwiłoby jej uzyskanie emerytury.

Fábián przeciwko Węgrom

5 września 2017 roku (Wielka Izba)

Sprawa ta dotyczyła zawieszenia emerytury skarżącego z uwagi na to, że nadal był zatrudniony w sektorze publicznym. Skarżący skarżył się na zawieszenie wypłaty jego emerytury. Zarzucił również, że był poddany nieuzasadnionej różnicy w traktowaniu w porównaniu z osobami pobierającymi świadczenia emerytalne, pracującymi w sektorze prywatnym i osobami pracującymi w niektórych kategoriach w sektorze publicznym.

Wielka Izba orzekła, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 1** (ochrona własności) **Protokołu nr 1** Konwencji, oraz że **nie doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji, **w połączeniu z Artykułem 1 Protokołu nr 1** w związku z zarzutem skarżącego dotyczącym różnicy w traktowaniu emerytów pracujących w sektorze prywatnym oraz że jego zarzut dotyczący rzekomo nieuzasadnionej różnicy w traktowaniu emerytów i rencistów zatrudnionych w różnych kategoriach w sektorze publicznym został wprowadzony po terminie, a zatem był niedopuszczalny. W swoim wyroku, Wielka Izba stwierdziła w szczególności, że zachowano właściwą równowagę między żądaniami ogólnego interesu społeczeństwa, a wymogami ochrony podstawowych praw skarżącego, który nie został zmuszony do poniesienia nadmiernego indywidualnego obciążenia. Trybunał zauważył, że Umawiające się Państwa miały szeroki margines swobody w odniesieniu do metod finansowania publicznych systemów emerytalnych i zauważyły, że wspomniana ingerencja była realizowana w ogólnym interesie, a mianowicie w ochronie publicznej i zapewnieniu trwałości Węgierskiego systemu emerytalnego. Trybunał zauważył również, że zawieszenie wypłaty emerytury skarżącego miało charakter tymczasowy. Co więcej, był on w stanie wybrać między zaprzestaniem pracy w służbie cywilnej i dalszym otrzymywaniem emerytury lub pozostaniem na tym stanowisku i zawieszeniem wypłat emerytalnych, i wybrał to drugie. Co więcej, skarżący nie pozostał bez środków do życia, ponieważ nadal otrzymywał wynagrodzenie. Trybunał stwierdził również, że skarżący nie wykazał, że jako członek służby cywilnej, której zatrudnienie, wynagrodzenie i świadczenia socjalne były zależne od budżetu Państwa, znajdował się w sytuacji podobnej do emerytów zatrudnionych w sektorze prywatnym, których wynagrodzenia były finansowane z budżetów prywatnych poza bezpośrednią kontrolą Państwa.

Skargi oczekujące na rozpoznanie

Taipale przeciwko Finlandii (no. 5855/18) oraz Tulokas przeciwko Finlandii (no. 5854/18)

Skargi przekazane rządowi Finlandii w dniu 12 lipca 2018 r.

Wnioski te dotyczą ustawodawstwa krajowego przewidującego, w niektórych sytuacjach, wyższe opodatkowanie dochodów emerytalnych niż dochodów osiągniętych.

Trybunał powiadomił rząd Finlandii o wniesionych skargach i zadał stronom pytania na podstawie art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) i 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji oraz art. 1 (ogólny zakaz dyskryminacji) protokołu nr 12 Konwencji.

Otrzymywanie świadczeń uwarunkowane zobowiązaniem podjęcia „powszechnie akceptowanego” zatrudnienia

Schuitemaker przeciwko Holandii

4 maja 2010 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżąca, filozofka z wykształcenia, była bezrobotna i otrzymywała świadczenia od 1983 roku. Po zmianie przepisów w 2004 roku została poinformowana, że jej uprawnienie do ogólnych świadczeń socjalnych zależało od uzyskania przez nią i jej gotowości do podjęcia „powszechnie akceptowanego” zatrudnienia i że niestosowanie się może doprowadzić do zmniejszenia jej świadczeń. Skarżyła się przed Trybunałem, że w ramach nowych przepisów wymagano od niej uzyskania i zaakceptowania jakiegokolwiek pracy, niezależnie od tego, czy była ona odpowiednia, co stanowiło naruszenie art. 4 (zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej) Konwencji.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (oczywiście nieuzasadnioną). Gdy państwo wprowadza system ubezpieczeń społecznych, jest ono w pełni uprawnione do określania warunków dla osób, które chcą otrzymywać świadczenia. W szczególności warunku, zgodnie z

którym dana osoba musi poczynić widoczne wysiłki w celu uzyskania i podjęcia powszechnie akceptowanego zatrudnienia nie można uznać za nieuzasadniony, ani nie można go przyrównywać do zmuszania do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej w rozumieniu art. 4 Konwencji.

Godzenie życia zawodowego i rodzinnego

García Mateos przeciwko Hiszpanii

19 lutego 2013 r.

Sprawa ta dotyczyła pracownicy supermarketu, która poprosiła o zmniejszenie czasu jej pracy, ponieważ musiała opiekować się swoim synem, który wówczas nie ukończył jeszcze sześciu lat. Skarżąca twierdziła, że jej prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie zostało naruszone i że padła ona ofiarą dyskryminacji ze względu na płeć. Skarżyła się, że nie uzyskała zadośćuczynienia za naruszenie jej podstawowych praw oraz że nie miała skutecznego środka odwoławczego przed hiszpańskim Trybunałem Konstytucyjnym.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) **łącznie z art. 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji. Stwierdził on, że naruszenie zasady niedyskryminacji ze względu na płeć, stwierdzone przez orzeczenie hiszpańskiego Trybunału Konstytucyjnego na rzecz skarżącej, nigdy nie zostało usunięte z powodu niewyegzekwowania odpowiedniej decyzji oraz niezapewnienia jej odszkodowania.

Poszanowanie życia prywatnego w kontekście zatrudnienia

Copland przeciwko Zjednoczonemu Królestwu

3 kwietnia 2007 r.

Skarżąca była zatrudniona przez Carmarthenshire College, ustawowy organ zarządzany przez państwo. W 1995 roku została osobistą asystentką dyrektora College'u i musiała ściśle współpracować z nowo mianowanym zastępcą dyrektora. Skarżyła się przed Trybunałem, że podczas jej pracy w College'u korzystanie przez nią z telefonu, e-maila i Internetu było monitorowane na polecenie zastępcy dyrektora.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Stwierdził on, że gromadzenie i przechowywanie danych osobowych związanych ze skarżącą przez wykorzystanie przez nią telefonu, e-maila i Internetu stanowiło ingerencję w jej prawo do poszanowania życia prywatnego i korespondencji oraz że ingerencja ta nie była „zgodna z prawem”, ponieważ w tym czasie nie istniało żadne prawo krajowe regulujące takie monitorowanie. Choć Trybunał zgodził się, że czasem monitorowanie i kontrolowanie przez pracodawcę korzystania przez pracownika z telefonu i Internetu może być uzasadnione, w tej sprawie nie było konieczne ustalenie, czy ingerencja ta była „konieczna w społeczeństwie demokratycznym”.

Benediktssdóttir przeciwko Islandii

16 czerwca 2009 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżąca utrzymywała, że poprzez niezapewnienie jej odpowiedniej ochrony przed bezprawną publikacją jej prywatnych e-maili w mediach Islandia nie zabezpieczyła jej praw gwarantowanych na mocy art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i korespondencji) Konwencji. Twierdziła, że nieznaną osobą trzecią uzyskała e-maile, o których mowa bez jej wiedzy oraz zgodę z serwera dawniej będącego własnością i zarządzanego przez jej byłego pracodawcę, który zbankrutował. Komunikacja e-mail obejmowała w szczególności bezpośrednie cytaty lub parafrazy wymiany e-maili pomiędzy skarżącą a byłym współpracownikiem dyrektora naczelnego międzynarodowej firmy oraz jego chęć znalezienia odpowiedniego prawnika, który pomógłby mu w przekazaniu policji rzekomo obciążających materiałów, które miał w swoim posiadaniu i reprezentowałby go w przyszłości podczas sprawy sądowej przeciwko kierownikom międzynarodowej firmy, o której mowa. W tym czasie w Islandii toczyła się debata publiczna w związku z zarzutami, że znane osobistości wywierają nadmierny wpływ na najbardziej rozbudowane dochodzenie kryminalne, jakie było kiedykolwiek prowadzone w kraju.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (oczywiście nieuzasadnioną). Stwierdził on, że nic nie wskazywało na to, że władze Islandii przekroczyły swój zakres uznania i nie zachowały właściwej równowagi między wolnością wyrażania opinii gazety zagwarantowanej w art. 10 Konwencji i prawem skarżącej do poszanowania jej życia prywatnego i korespondencji na mocy art. 8 Konwencji.

Obst przeciwko Niemcom oraz Schiith przeciwko Niemcom

23 września 2010 r.

Obie sprawy dotyczyły usunięcia skarżących z Kościoła z powodu zaangażowania się w stosunki pozamałżeńskie. W pierwszej sprawie skarżący dorastał w wierze mormońskiej i ożenił się w 1980 roku, zgodnie z obrzędami mormonów. Po tym jak sprawował on różne funkcje w Kościele Mormonów został powołany na stanowisko dyrektora na Europę działu public relations w 1986 roku. W grudniu 1993 roku zwierzył się swojemu pastorowi, że miał romans z inną kobietą. Pastor poradził mu, aby powiedział o tym swojemu przełożonemu, co też zrobił. Jego przełożony zwolnił go bez wypowiedzenia kilka dni później za cudzołóstwo. W drugiej sprawie skarżący był organistą i dyrygentem chóru w katolickiej parafii od połowy lat osiemdziesiątych do 1994 roku, kiedy rozstał się ze swoją żoną. Od 1995 roku mieszka ze swoją nową partnerką. W lipcu 1997 roku, po tym jak jego dzieci powiedziały ludziom w przedszkolu, że ich ojciec będzie miał kolejne dziecko, dziekan parafii omówił tę sprawę ze skarżącym. Kilka dni później parafia powiadomiła skarżącego, że zostaje on zwolniony za cudzołóstwo od kwietnia 1998 roku. Powołując się na art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, skarżący skarżyli się na odmowę sądów krajowych, aby uchylić ich zwolnienia. W tych sprawach Trybunał po raz pierwszy odniósł się do zwalniania pracowników kościelnych w związku z zachowaniem wchodzącym w sferę życia prywatnego.

W pierwszej sprawie Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Uwzględniając szerszy zakres uznania państwa w tej sprawie, a w szczególności fakt, że sądy pracy musiały znaleźć równowagę pomiędzy kilkoma prywatnymi interesami, uznał on, że art. 8 nie wymaga, aby państwo zapewniało skarżącemu wyższy stopień ochrony. W drugiej sprawie uznał on, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. W tej sprawie sądy pracy niedostatecznie wyjaśniły przyczyny, z jakich, zgodnie z wnioskami Apelacyjnego Sądu Pracy, interesy parafii znacznie przewyższały interes skarżącego i nie wyważyły praw skarżącego względem praw kościelnego pracodawcy w sposób zgodny z Konwencją. W związku z tym państwo nie zapewniło skarżącemu niezbędnej ochrony.

Kopke przeciwko Niemcom

5 października 2010 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżąca, kasjerka w supermarkecie, została zwolniona bez wymówienia za kradzież, po operacji z wykorzystaniem ukrytego nadzoru kamer wideo przeprowadzonej przez jej pracodawcę z pomocą prywatnej agencji detektywistycznej. Bezskutecznie kwestionowała swoje zwolnienie przed sądami pracy. Jej skarga konstytucyjna została również oddalona.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** (ewidentnie bezpodstawną) na mocy art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji. Stwierdził on, że środek ten był ograniczony w czasie (dwa tygodnie) i obejmował jedynie obszar otaczający kasę i ogólnie dostępny. Uzyskane dane wizualne były przetwarzane przez ograniczoną liczbę osób pracujących w agencji detektywistycznej i personel pracodawcy. Zostały one wykorzystane tylko w związku z zakończeniem jej zatrudnienia i postępowaniem przed sądami pracy. Stwierdził on, że ingerencja w życie prywatne skarżącej została w ten sposób ograniczona do tego, co było konieczne do osiągnięcia zamierzonego celu przez nadzór wideo.

Ózpınar przeciwko Turcji

19 października 2010 r.

Sprawa ta dotyczyła odwołania sędzi przez Krajową Radę Służby Prawnej z przyczyn związanych z jej życiem prywatnym (zarzuty, na przykład, osobistych powiązań z prawnikiem oraz noszenia przez nią nieodpowiedniego stroju i makijażu). Skarżąca utrzymywała, że jej odwołanie przez Krajową Radę Służby Prawnej zostało oparte na aspektach jej życia prywatnego i że nie miała ona dostępu do żadnego skutecznego środka odwoławczego.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, ponieważ ingerencja w prywatne życie skarżącej nie była proporcjonalna do

zamierzonego celu. Stwierdził on także, że doszło do **naruszenia art. 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji **w związku z art. 8**, ponieważ skarżąca nie miała dostępu do środka odwoławczego spełniającego minimalne wymagania art. 13 do celów jej skargi na mocy art. 8.

Gillberg przeciwko Szwecji

3 kwietnia 2012 r. (Wielka Izba)

Sprawa ta zasadniczo dotyczyła skazania profesora jako urzędnika publicznego za niewłaściwe użytkowanie biura, za odmowę zastosowania się do dwóch wyroków sądów administracyjnych udzielających dostępu, w określonych warunkach, do badań Uniwersytetu Góteborga na temat nadpobudliwości i zespołu nadpobudliwości psychoruchowej u dzieci dwóm konkretnym badaczom.

Trybunał stwierdził, że **art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) oraz **art. 10** (wolność wyrażania opinii) Konwencji **nie mają zastosowania** w tej sprawie. Uznał on w szczególności, że skarżący nie może powoływać się na art. 8, aby skarżyć się na jego skazanie i że nie może opierać się na „negatywnym” prawie do wyrażania opinii, prawie do niepodawania informacji, na mocy art. 10.

D.M.T. i D.K.I. przeciwko Bułgarii (nr 29476/06)

24 lipca 2012 r.

Sprawa ta dotyczyła zawieszenia urzędnika administracji państwowej przez ponad sześć lat, podczas gdy toczyło się postępowanie karne przeciwko niemu, oraz zakazu zatrudniania się przez niego w jakiegokolwiek innej pracy zarobkowej w sektorze publicznym i prywatnym, z wyjątkiem nauczania i badań naukowych. Skarżący utrzymywał w szczególności, na podstawie art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, że w wyniku jego zawieszenia nie miał on możliwości otrzymywania swojej pensji i szukania innej pracy.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji. Stwierdził on w szczególności, że zakaz nie był konieczny ani proporcjonalny do zamierzonego uzasadnionego celu wszczęcia postępowania karnego i nie można go uznać za normalną i nieuniknioną konsekwencję takiego postępowania. Trybunał stwierdził ponadto, że w tej sprawie doszło do **naruszenia art. 6 § 1 w związku z art. 6 § 3 lit. a) i b)** (prawo do rzetelnego procesu sądowego - prawo do niezwłocznego otrzymania informacji o oskarżeniu; prawo do odpowiedniego czasu i możliwości do przygotowania obrony) Konwencji, **naruszenia art. 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego w rozsądnym terminie) i **naruszenia art. 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) **w związku z art. 6 § 1 i z art. 8** Konwencji.

Michaud przeciwko Francji

6 grudnia 2012 r.

Sprawa ta dotyczyła obowiązku francuskich prawników zgłaszania ich „podejrzeń” dotyczących możliwego prania pieniędzy przez ich klientów. Między innymi, skarżący utrzymywał, że obowiązek ten, który wynikał z transpozycji dyrektyw europejskich, był w konflikcie z art. 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego), który chroni poufność w relacjach prawnik-klient.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji. Podkreślił on znaczenie poufności w relacjach prawnik-klient i ochrony tajemnicy zawodowej. Był on jednak zdania, że obowiązek zgłaszania podejrzeń realizował uzasadniony cel zapobiegania niepokojom lub przestępstwom, ponieważ miał on na celu zwalczanie prania pieniędzy i powiązanych przestępstw oraz że był on konieczny dla osiągnięcia tego celu. W przypadku tej drugiej kwestii Trybunał orzekł, że obowiązek zgłaszania podejrzeń wprowadzony we Francji nie ingeruje nieproporcjonalnie w ochronę tajemnicy zawodowej, gdyż prawnicy nie podlegali powyższemu wymogowi, gdy bronili strony w procesie i przepisy wprowadziły filtr mający chronić tajemnicę zawodową, zapewniając w ten sposób, że prawnicy nie przedkładają swoich raportów bezpośrednio władzom, ale prezydentowi stowarzyszenia prawników.

Radu przeciwko Republice Mołdawii

15 kwietnia 2014 r.

Sprawa ta dotyczyła skargi skarżącej odnośnie ujawnienia przez państwowy szpital informacji medycznych o niej jej pracodawcy. Była wykładownicą w Akademii Policyjnej i w sierpniu 2003

roku, będąc w ciąży bliźniaczej, była hospitalizowana przez dwa tygodnie ze względu na ryzyko poronienia. Dostarczyła zwolnienie potwierdzające powód jej nieobecności w pracy. Jednak Akademia Policyjna poprosiła szpital o dalsze informacje w związku z jej zwolnieniem lekarskim, który przekazał więcej informacji na temat jej ciąży, stanu zdrowia i leczenia. Informacje zostały powszechnie rozpowszechnione w miejscu pracy skarżącej i wkrótce potem poroniła ona z powodu stresu. Bezskutecznie wszczyła postępowania przeciwko szpitalowi i Akademii Policyjnej domagając się odszkodowania za naruszenie jej prawa do życia prywatnego.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji. Stwierdził on, że ingerencja kwestionowana przez skarżącą nie była „zgodna z prawem” w rozumieniu art. 8 Konwencji.

Fernandez Martinez przeciwko Hiszpanii

12 czerwca 2014 r. (Wielka Izba)

Sprawa ta dotyczyła nieprzedłużenia umowy żonatego księdza i ojca pięciorga dzieci, który nauczał religii katolickiej i etyki, po tym jak uzyskał dyspensę od celibatu i po tym, jak publicznie okazał swoje aktywne zaangażowanie w ruch przeciwny doktrynie Kościoła. Skarżący utrzymywał w szczególności, że nieprzedłużenie jego umowy z powodu jego sytuacji osobistej i rodzinnej naruszyło jego prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji stwierdzając, że, biorąc po uwagę zakres swobody przysługującej państwu, ingerencja w prawo skarżącego do poszanowania życia prywatnego nie była nieproporcjonalna. Zdaniem Trybunału, w szczególności, Kościół zasadnie spodziewał się szczególnej lojalności nauczycieli religii, ponieważ można ich uważać za jego przedstawicieli. W niniejszej sprawie Trybunał stwierdził, że sądy hiszpańskie w wystarczającym stopniu uwzględniły wszystkie istotne czynniki i rozważyły sprzeczne interesy w sposób szczegółowy i wyczerpujący, w granicach wyznaczonych przez szacunek należyty autonomii Kościoła katolickiego. W świetle przeglądu przeprowadzonego przez sądy krajowe wydaje się, że zasada autonomii Kościoła nie została przywołana niewłaściwie: nie można powiedzieć, że decyzja biskupa nie była dostatecznie uzasadniona lub przypadkowa lub że została podjęta w celu niezgodnym z wykonywaniem autonomii Kościoła katolickiego, uznanej i chronionej Europejską Konwencją.

Söro przeciwko Estonii

3 września 2015 r.

Sprawa ta dotyczyła skargi skarżącego na fakt, że informacje o jego zatrudnieniu w czasach sowieckich jako kierowcy dla Komitetu Bezpieczeństwa Państwowego ZSRR (KGB) zostały opublikowane w Oficjalnym Dzienniku Estonii w 2004 roku.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji. Stwierdził on, że w przypadku skarżącego środek ten był

nieproporcjonalny do zamierzonych celów. W szczególności, zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem krajowym informacje o wszystkich pracownikach byłych służb bezpieczeństwa - w tym kierowcach, jak w przypadku skarżącego - zostały opublikowane, niezależnie od wykonywanej przez nich funkcji.

Versini-Campinchi i Crasnianski przeciwko Francji

16 czerwca 2016 roku

Skarżący, prawnicy skarżyli się na przechwycenie i transkrypcję rozmów z jednym z ich klientów oraz wykorzystanie odpowiednich zapisów podsłuchu telefonicznego w postępowaniu dyscyplinarnym wszczętym przeciwko nim.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i korespondencji) Konwencji, stwierdzając, że wspomniana ingerencja nie była nieproporcjonalna w stosunku do zamierzonego celu – uniknięcia nieporządku – i mogła zostać uznana za niezbędną w społeczeństwie demokratycznym. Trybunał stwierdził w szczególności, że ponieważ transkrypcja rozmowy między skarżącą, a jej klientem opierała się na fakcie, że treść mogła doprowadzić do domniemania, że skarżąca sama popełniła przestępstwo, a sądy krajowe upewniły się, że transkrypcja nie naruszała prawa do obrony przysługującego jej klientce, a fakt, że pełnomocnik był jej prawnikiem, nie był wystarczający, aby ustanowić naruszenie Artykułu 8 Konwencji w odniesieniu do skarżącego.

Vukota-Bojic przeciwko Szwajcarii

18 października 2016 roku

Skarżąca brała udział w wypadku drogowym, a następnie wystąpiła o rentę inwalidzką. Po sporze z jej ubezpieczycielem o wysokość renty inwalidzkiej i latach postępowania sądowego, jej ubezpieczyciel poprosił o poddanie się aktualnemu badaniu lekarskiemu w celu ustalenia dodatkowych dowodów na jej stan zdrowia. Kiedy odmówiła, ubezpieczyciel wynajął prywatnych detektywów do przeprowadzenia tajnej inwigilacji. Uzyskane przez nich dowody zostały wykorzystane w kolejnych postępowaniach sądowych, co doprowadziło do zmniejszenia świadczeń skarżącej. Skarżyła się, że inwigilacja narusza jej prawo do poszanowania życia prywatnego i że nie powinna być zostać uwzględniona w postępowaniu.

Trybunał stwierdził **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji. Trybunał stwierdził w szczególności, że działania ubezpieczyciela wiążą się z odpowiedzialnością państwa na mocy Konwencji, ponieważ pozwany zakład ubezpieczeń został uznany za organ publiczny zgodnie z prawem Szwajcarskim. Uznał również, że zarządzenie tajnego nadzoru ingerowało w życie prywatne skarżącej, mimo że zostało przeprowadzone w miejscach publicznych, ponieważ badacze gromadzili i gromadzili dane w sposób systematyczny i wykorzystali je w określonym celu. Co więcej, inwigilacja nie została przewidziana przepisami prawa, ponieważ przepisy prawa Szwajcarskiego, na których się opierały, były niewystarczająco precyzyjne. W szczególności nie udało im się jasno i jasno określić, kiedy i jak długo może być prowadzona inwigilacja oraz w jaki sposób dane gromadzone przez inwigilację powinny być przechowywane i dostępne. Trybunał następnie stwierdził, że wykorzystanie dowodów nadzoru w sprawie skarżącego przeciwko jej ubezpieczycielowi nie uczyniło postępowania nieuczciwego i dlatego uznało, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 6** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji. W tym względzie zauważono w szczególności, że skarżąca miała sprawiedliwą możliwość zakwestionowania dowodów uzyskanych w drodze inwigilacji i że Szwajcarski sąd wydał uzasadnioną decyzję, dlaczego powinien zostać dopuszczony.

Bărbulescu przeciwko Rumunii

5 września 2017 roku (Wielka Izba)

Sprawa ta dotyczyła decyzji prywatnej firmy o zwolnieniu pracownika - skarżącego - po monitorowaniu jego komunikacji elektronicznej i uzyskaniu dostępu do ich treści. Skarżący zarzucił, że decyzja jego pracodawcy była oparta na naruszeniu jego prywatności i że sądy krajowe nie zachowały prawa do poszanowania życia prywatnego i korespondencji.

Wielka Izba uchwaliła, jedenaście głosów do sześciu, **naruszenie Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i korespondencji) Konwencji, stwierdzając, że władze Rumuńskie nieodpowiednio chroniły prawa skarżącego do poszanowania jego życia prywatnego i korespondencji. W konsekwencji nie udało im się osiągnąć właściwej równowagi między zagrożonymi interesami. W szczególności sądy krajowe nie ustaliły, czy skarżący otrzymał wcześniejsze zawiadomienie od swojego pracodawcy o możliwości monitorowania jego komunikatów; skarżący także nie został poinformowany o charakterze lub zakresie monitorowania, ani o stopniu ingerencji w jego życie prywatne i korespondencję. Ponadto sądy krajowe nie określiły, po pierwsze, konkretnych powodów uzasadniających wprowadzenie środków monitorowania; po drugie, czy pracodawca mógł zastosować środki skutkujące mniejszą ingerencją w życie prywatne i korespondencję skarżącego; i po trzecie, czy komunikację można było uzyskać bez jego wiedzy.

Libert przeciwko Francji

22 lutego 2018 roku

Sprawa ta dotyczyła zwolnienia pracownika SNCF (Francuskiego krajowego przedsiębiorstwa kolejowego) po przejęciu jego komputera roboczego, który ujawnił przechowywanie plików pornograficznych i sfałszowanych certyfikatów sporządzonych dla osób trzecich. Skarżący skarżył się w szczególności, że jego pracodawca otworzył, podczas jego nieobecności, osobiste pliki przechowywane na twardym dysku jego komputera roboczego.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, stwierdzając, że w niniejszej sprawie władze francuskie nie przekroczyły dostępnego marginesu swobody. Trybunał zauważył w szczególności, że konsultacja akt przez pracodawcę skarżącego miała uzasadniony cel ochrony praw pracodawców, którzy mogliby

słusznie chcieć zapewnienia, że ich pracownicy korzystali z urządzeń komputerowych, które im udostępnił zgodnie z ich zobowiązaniami umownymi i obowiązującymi przepisami. Trybunał zauważył również, że prawo francuskie obejmuje mechanizm ochrony prywatności, umożliwiający pracodawcom otwieranie profesjonalnych plików, mimo że nie mogą one ukryć niepotrzebnie plików zidentyfikowanych jako osobowe. Mogą otwierać tylko ten ostatni rodzaj plików w obecności pracownika. Sądy krajowe orzekły, że wspomniany mechanizm nie powstrzymałby pracodawcy przed otwarciem spornych akt, ponieważ nie zostały one należycie zidentyfikowane jako prywatne. Na koniec Trybunał uznał, że sądy krajowe prawidłowo oceniły zarzut skarżącego dotyczący naruszenia jego prawa do poszanowania życia prywatnego oraz że decyzje tych sądów były oparte na odpowiednich i wystarczających podstawach.

Garamukanwa przeciwko Wielkiej Brytanii

14 maja 2019 roku (decyzja o niedopuszczalności)

Sprawa dotyczyła zwolnienia skarżącego przez państwową służbę zdrowia po dochodzeniu w sprawie prześladowania na podstawie zdjęć przechowywanych na jego iPhone'ie oraz wiadomości e-mail i korespondencji WhatsApp. Skarżący podniósł, że decyzje sądów krajowych podtrzymujące jego zwolnienie stanowiły naruszenie jego prawa do prywatności.

Trybunał uznał za niedopuszczalną skargę skarżącego na podstawie Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i korespondencji) Konwencji. Stwierdził w szczególności, że skarżący nie mógł zasadnie oczekiwać, że zdjęcia i korespondencja powołane przez komisję dyscyplinarną w celu zwolnienia go pozostaną prywatne. Trybunał zauważył również, że jego pracodawca powiedział już skarżącemu, że jego zachowanie było niewłaściwe prawie rok przed rozpoczęciem przez policję dochodzenia w sprawie roszczeń związanych z molestowaniem i jego zawieszenia na stanowisku.

Yilmaz przeciwko Turcji

4 lipca 2019 r.

Sprawa dotyczyła odmowy Ministerstwa Edukacji powołania wnioskodawcy na stanowisko nauczyciela za granicą, mimo że zdał egzamin konkursowy. Skarżący twierdził, że odmówiono mu powołania z powodów związanych z życiem prywatnym jego i jego żony.

Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, uznając, że decyzja o niewyznaczeniu skarżącego na stanowisko za granicą była uzasadniona czynnikami związanymi z jego życiem prywatnym i oparta na wynikach dochodzenia w sprawie bezpieczeństwa, które ujawniły informacje o jego sposobie życia i odzieży żony. Ingerencja w prawo skarżącego do poszanowania jego życia prywatnego nie była zatem konieczna w społeczeństwie demokratycznym.

López Ribalda i Inni przeciwko Hiszpanii

17 października 2019 r. (Wielka Izba)

Sprawa dotyczyła tajnego nadzoru wideo pracowników, który doprowadził do ich zwolnienia. Skarżący skarżyli się na tajny nadzór wideo i wykorzystanie uzyskanych danych przez sądy hiszpańskie w celu ustalenia, że ich zwolnienia były sprawiedliwe. Skarżący, którzy podpisali porozumienia ugodowe, skarżyli się również, że ugody zostały zawarte pod przymusem ze względu na materiał wideo i nie powinny być akceptowane jako dowód, że ich zwolnienia były sprawiedliwe.

Wielka Izba uznała, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji w odniesieniu do pięciu skarżących. Stwierdziła w szczególności, że sądy hiszpańskie starannie wyważyły prawa skarżących - pracowników supermarketu podejrzanych o kradzież - i praw pracodawcy, i dokładnie zbadali uzasadnienie zastosowania ukrytego nadzoru wideo. Kluczowym argumentem wysuniętym przez skarżących było to, że nie otrzymali uprzedniego powiadomienia o nadzorze, pomimo takiego wymogu prawnego, ale Trybunał stwierdził, że istniało wyraźne uzasadnienie takiego środka ze względu na uzasadnione podejrzenie poważnego uchybienia i poniesionych strat, biorąc pod uwagę zakres i konsekwencje środka. W niniejszej sprawie sądy krajowe nie przekroczyły zatem swoich uprawnień dyskrecjonalnych („marginesu uznania”), uznając monitorowanie za proporcjonalne i uzasadnione. Trybunał stwierdził również, że nie doszło do naruszenia Artykułu 6 ust. 1 (prawo do rzetelnego procesu) Konwencji, stwierdzając w szczególności, że wykorzystanie materiału wideo jako dowodu nie podważyło rzetelności procesu.

Bezpieczeństwo w kontekście zatrudnienia

Vilnes i inni przeciwko Norwegii

5 grudnia 2013 r.

Sprawa ta dotyczyła skarg byłych nurków, którzy utrzymywali, że są niepełnosprawni na skutek nurkowania w Morzu Północnym dla firm naftowych w pionierskim okresie wydobywania ropy naftowej (od roku 1965 do 1990). Wszyscy skarżący twierdzili, że Norwegia nie podjęła odpowiednich kroków w celu ochrony zdrowia i życia nurków głębinowych pracujących w Morzu Północnym oraz, w przypadku trzech skarżących, w placówkach badawczych. Wszyscy oni utrzymywali również, że państwo nie zapewniło im odpowiednich informacji na temat ryzyka związanego zarówno z nurkowaniem głębinowym, jak i nurkowaniem testowym.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji ze względu na fakt, że władze norweskie nie zapewniły otrzymywania przez skarżących niezbędnych informacji, które umożliwiłyby im ocenę zagrożenia dla ich zdrowia i życia wynikającego z zastosowania stołów do gwałtownej dekompresji. Stwierdził on także, że **nie doszło do naruszenia art. 2** (prawo do życia) ani **art. 8** Konwencji w odniesieniu do pozostałych zarzutów skarżących co do niezapobiegnięcia przez władze znalezienia się ich zdrowia i życia w niebezpieczeństwie, i że **nie doszło do naruszenia art. 3** (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) Konwencji.

Sprawa ta stanowi uzupełnienie orzecznictwa Trybunału związanego z dostępem do informacji na mocy art. 2 i art. 8 Konwencji, w szczególności w zakresie, w jakim ustanawia ona obowiązek władz zapewnienia, że pracownicy otrzymują niezbędne informacje umożliwiające im ocenę ryzyka zawodowego dla ich zdrowia i bezpieczeństwa.

Brincat i inni przeciwko Malcie

24 lipca 2014 r.

Sprawa ta dotyczyła pracowników zajmujących się naprawami w stoczni, którzy byli narażeni na działanie azbestu przez dziesięciolecia, począwszy od lat pięćdziesiątych do początku 2000 roku, przez co cierpieli na choroby związane z azbestem. Skarżący w szczególności skarżyli się na ich narażenie lub narażenie ich zmarłego krewnego na działanie azbestu i niezdolność rządu maltańskiego do ochrony ich przed jego fatalnymi skutkami.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia art. 2** (prawo do życia) Konwencji w odniesieniu do skarżących, których krewny zmarł oraz **naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do pozostałych skarżących. Stwierdził on w szczególności, że w związku z powagą zagrożenia stwarzanego przez azbest oraz pomimo swobody działania („zakresu uznania”) przysługującej państwom w decydowaniu, jak zarządzać takim ryzykiem, rządowi Malty nie udało się spełnić pozytywnych obowiązków wynikających z Konwencji, uchwalić lub podjąć innych praktycznych środków, aby zapewnić, że skarżący są odpowiednio chronieni i poinformowani o ryzyku dla ich zdrowia i życia. W istocie co najmniej od początku lat siedemdziesiątych maltański rząd wiedział lub powinien był wiedzieć, że pracownicy stoczni mogą cierpieć z powodu konsekwencji wynikających z wystawienia na działanie azbestu, a mimo tego nie podjął żadnych pozytywnych kroków w celu zwalczania tego ryzyka do roku 2003.

Kontakt z mediami:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08